

Отже, Микола Гоголь був надзвичайною людиною, його особистість в українсько-російському культурному діалозі залишається непересічною. Субстрат мистецтва, мови, філософії Гоголя були українськими. Його гумор і моральні життєві позиції, які він впровадив у російську літературу, зародилися на національному ґрунті. Як митець, Микола Гоголь досяг надзвичайних успіхів, на основі його творчості сформувалися майбутні російські реалісти й сюрреалісти, натуралісти й модерністи. І як це часто буває з геніальними людьми, його супроводжували нерозуміння з боку оточення (навіть найближчого), самотність, відчува-

лася суперечливість його вдачі. Проте все життя Миколи Гоголя чітко відповідало словам: «...едва есть ли высшее из наслаждений, как наслаждение творить» [3, 254].

1. Гегель Г. Лекции по эстетике: В 2-х т. – СПб, 1999. – Т. 2. – 603 с. 2. Гоголь Н. В. Выбранные места из переписки с друзьями. – М., 1993. – 399 с. 3. Гоголь Н. В. Избранные статьи. – М., 1980. – 332 с. 4. Гоголь Н. В. Собрание сочинений в семи томах. – Т. 6. – М., 1986. – 543 с. 5. Грушевский М. Очерк истории украинского народа. – К., 1991. – 400 с. 6. 3 листів Миколи Гоголя до Михайла Максимовича // 3 іменем Святого Володимира: У 2 кн. Кн. 1. – К., 1994. – 398 с. 7. Перетц В. Гоголь и малорусская литературная традиция. – СПб., 1902. 8. Центральный державный архив-музей литературы та мистецтв України (ЦДАМЛМ України). – Ф. 611. – Оп. 1. – Спр. 7.

Олександр Антоненко

Творча діяльність ансамблю пісні і танцю «Запорожці» як фактор збереження та популяризації традицій козацької культури

В статті аналізуються активні перетворення у мистецькому середовищі України, а також висвітлюється творча діяльність ансамблю пісні і танцю «Запорожці», що віддзеркалює історію, традиції, світогляд і культуру козацької доби.

In the article the active transformations in the artistic sphere of Ukraine are analyzed as well as the creative activity of the ensemble of song and dance «Zaporozhtsy» is shown, in which history, traditions, consciousness and culture of the Cossack's time are reflected.

Процеси державотворення, що відбувалися в Україні на початку 90-х рр. ХХ ст. спричинили активні перетворення й у мистецькому середовищі молодшої країни. Незважаючи на загалом негативні тенденції, пов'язані із закриттям палаців культури, зникненням багатьох творчих колективів, скороченням штатів філармоній, падінням інтересу в суспільстві до професійного академічного мистецтва та ростом популярності низькоякісної поп-продукції, вітчизняні культура та мистецтво отримують потужний поштовх до національного самоствердження. Стрімкими темпами в цей час розвиваються «саме ті види мистецтва, що кореняться в предковічних народних традиціях і уособлюють найяскравіші прояви української духовності» [7, 3]. На хвилі національного піднесення початку 90-х рр. ХХ ст. в Запорізькій області з'являється колектив, що уособлює собою пам'ять про яскраві сторінки історії країни.

Об'єктом дослідження є музична культура Запорізької області. Предметом дослідження обрано творчу діяльність ансамблю пісні і танцю «Запорожці» в контексті популяризації та збереження традицій козацької культури. Метою дослідження є аналіз творчої діяльності ансамблю «Запорожці», вектор якої спрямований на популяризацію та збереження традицій козацької культури.

Святування у 1992 р. 500-річчя виникнення козацтва на Запоріжжі стало вагомим чинником відродження національної культури. Так, в червні того ж року тодішній голова Запорізької облдержадміністрації В. Дем'янов видав наказ про створення при обласному козацькому товаристві «Запорізька Січ» ансамблю козацької пісні «Запорожці». На початку своєї діяльності колектив мав статус аматорського та існував, спираючись на підтримку облдержадміністрації й спонсорську допомогу заводів «Мотор Січ» та «Запоріжтрансформатор», які взяли на себе частину витрат по утриманню ансамблю як співзасновники.

Біля витоків колективу стояла один з провідних представників хорової культури Запорізької області кінця ХХ – початку ХХІ ст. Ірина Лічманова-Орел. Творча діяльність хормейстера на посаді художнього керівника ансамблю «Запорожці» та архієрейського хору Свято-Покровського собору стала яскравою сторінкою хорової культури Запорізької області часів незалежної України. Випускниця ди-

ригентсько-хорового відділу Київської державної консерваторії ім. П. Чайковського вона отримала блискучу школу у відомих майстрів хорової справи професора П. Муравського та доцента А. Захарова, яка стала об'єктивною передумовою її професійної творчої діяльності.

До створеного І. Лічмановою-Орел при обласному козацькому товаристві «Запорізька Січ» ансамблю козацької пісні «Запорожці» увійшли хор камерного складу (понад 20 виконавців) та інструментальний ансамбль (8 виконавців). Глибоке розуміння хорової справи та вишуканий художній смак керівника забезпечили успіх у творчій роботі. Від початку своєї діяльності колектив освоїв широкий репертуар, який охоплював лише хорові обробки українських народних пісень та заявив про себе тисячам глядачів [2]. Активна концертна діяльність та широка популярність ансамблю яскраво відображала бажання населення регіону до національного самоствердження в перші роки української незалежності.

Однак, постійне утримання якісного складу виконавців ансамблю на громадських засадах та низка питань, які вимагали вагомої фінансової підтримки (приміщення, транспорт, костюми, музичні інструменти...), стали непосильними козацькому товариству та спонсорським організаціям. Зважаючи на це, вже за рік ансамбль був поставлений перед фактом саморозпуску.

Враховуючи велику роль козацької спадщини у відродженні української національної культури та намагання скерувати її курс у напрямку всебічного розвитку, представник президента України в Запорізькій області Ю. Бочкарьов не погодився з таким станом справ та підтримав пропозицію козацького товариства про прийняття ансамблю до складу Запорізької філармонії чисельністю 52 особи» [2]. Відтак, із серпня 1993 р. при Запорізькій державній обласній філармонії ім. М. Глинки існує єдиний в Україні професійний козацький ансамбль пісні і танцю, першим художнім керівником та головним хормейстером якого була призначена І. Лічманова-Орел. Разом з нею колектив очолили відомі на Запоріжжі особистості, представники творчої еліти міста: Григорій Мосейко – керівник інструментального ансамблю та Юрій Критевич – балетмейстер.

Провідною метою створення та діяльності колективу стала пропаганда національної культурної спадщини, традицій та історії запорізького козацтва. Будуючи колектив на принципах високого професіоналізму, до створення колективу були підключені не тільки митці-професіонали, а й досвідчені історики, етнографи та мистецтвознавці, співпраця з якими дала змогу артистам демонструвати на сцені суть та проблеми усіх періодів козащини.

24 грудня 1993 р. в обласній філармонії відбулась офіційна презентація «Запорожців». Вщерть заповнений зал філармонії побачив першу концертну програму колективу «Гей, ви, хлопці-запорожці!» Серед поважних гостей цього значимого для Запоріжжя заходу відзначимо присутність на презентації Митрополита Київського та всієї України Володимира, що в цей час перебував з візитом у Запоріжжі.

Початок творчого шляху колективу – час насиченої концертної діяльності. Ансамбль активно презентує свою майстерність як в регіоні, так і за його межами. Успішні гастролі «Запорожців» по містах Західної України (Львівська, Івано-Франківська, Рівненська області) та Югославії (міста Белград, Зреньян, Лозниця) у 1994 р. «мали теплий прийом та визнання критики» [1, 5], ансамбль стає лауреатом міжнародного фольклорного фестивалю в сербському місті Лозниця. У 1995 р. «Запорожці» беруть участь у Днях слов'янської писемності в Республіці Молдова. Наступного 1996 р. ансамбль вперше демонструє свою майстерність українській діаспорі на Кубані та бере участь у знаменитому Сорочинському ярмарку на Полтавщині, яка є не просто виставкою-продажем товарів, а також Всеукраїнським фестивалем за участю художніх колективів та зірок естради з усієї України.

Висока виконавська майстерність ансамблю «Запорожці» стала запорукою широкої популярності колективу в регіоні та успішних гастролей за його межами. Відомий на Запоріжжі театрознавець Н. Святовець у 1996 р. так оцінив спів хору ансамблю на одному з концертів: «Боже, які голоси! Душа тріпотіла, а серце завмирало... Відразу подумалось, що необхідно повести на концерт цього колективу усіх своїх знайомих, рідних, близьких. Тому, що це – мистецтво! Спів “Запорожців” проникає в душу, породжуючи там смуток і радість, наповнює мукою і запалює вогник щастя – він воістину відроджує. “Браво козаки!” – кричали глядачі майже після кожного концертного номеру...» [8].

Після бурхливого початку творчої діяльності «Запорожців» у 1997–1998 рр. спостерігаються кризові явища у розвитку колективу, що пов'язуємо зі зміною його художнього керівника. У 1996 р. І. Лічманова-Орел, вирішивши зосередитись на керівництві архієрейським хором, звільняється з філармонії. Разом з нею колектив поступово залишає й частина виконавців. Новому художньому керівникові ансамблю Володимир Студьонову (за керівництва якого ансамбль виступав на Кубані та Сорочинській ярмарці) деякий час вдається достойно замінити І. Лічманову-Орел, але оновлення ансамблю негативно позначається на рівні його виконавської майстерності. В цей час спостерігається падіння насиченості концертних виступів колективу в регіоні та цілковита відсутність гастролей за межами області, репертуар не поповнюється новими програмами. Доволі часто зустрічаються відгуки творчої інтелігенції в пресі про невідповідний рівень виконавської майстерності «Запорожців», заявленому статусу «візитної картки регіону». Наприклад: «...останнім часом “Запорожців” не видно й не чути. Маються на увазі не окремі виступи на загальноміських святах... Йдеться про великі

програми, заяви про себе, чи принаймні глядацькі відгуки. Натомість майже пуста» [12]. Врешті-решт «14 квітня 1998 р. засідання художньої ради філармонії, де заслуговувалися звіти художніх керівників колективів, визнано роботу художнього керівника ансамблю “Запорожці” В. Студьонова незадовільною» та рекомендувало облуправлінню культури «замінити художнього керівника ансамблю “Запорожці” на іншу особу, яка більше відповідає б цій посаді» [12].

У 1998 р. ансамбль пісні і танцю «Запорожці» очолює Ю. Кривевич, а з 2003 р. Л. Гринь, за художнього керівництва яких колективу вдається вийти на якісно новий рівень виконавської майстерності. З цього часу ансамбль «Запорожці» знову впевнено завойовує загальноукраїнське визнання та набуває незаперечного авторитету, кожним виступом підтверджуючи свою високу майстерність.

Вже на святковий концерт, присвячений п'ятиріччю ансамблю, що відбувався на площі біля філармонії «прийшли тисячі глядачів» [5]. Яскравою сторінкою творчої діяльності колективу став концерт у м. Луганську на «День шахтаря» в 2000 р., до якого «Запорожці» підготували цікаву програму разом з народним артистом України Д. Гнатюком. У червні 2001 р. «Запорожці» з великим успіхом представляють Запорізьку область на заключному турі 3-го Всесвітнього форуму українців у Києві. В серпні 2002 р. ансамбль взяв участь у грандіозному святкуванні 275-річчя переселення запорізьких козаків на Кубань. На фестивалі, що відбувся в м. Тамань Краснодарського краю, «Запорожці» виступали на одній сцені із такими знаменитими колективами як «Кубанський козацький хор» та «Хор донських козаків». У 2005 р. ансамбль стає лауреатом фестивалю козацької пісні «Встань козацька слава» у Радивиліві Рівненської області та лауреатом фестивалю козацької пісні «Байда» в Тернополі, а у 2009 р. – лауреатом міжнародного фольклорного фестивалю у м. Ольштин (Польща).

Починаючи з 1999 р. ансамбль «Запорожці» щорічно демонструє свою майстерність у столиці нашої держави, виступаючи з концертами на ВДНГ та сцені Національного Палацу «Україна» в рамках творчого звіту майстрів мистецтв та художніх колективів Запорізької області. Окрім цього, колектив гастролює в різних областях України, де знайомить глядачів зі своєю творчістю, яка є еталоном духу та витоків національної культури. Для прикладу, лише впродовж жовтня 2006 р. в рамках гастрольного туру пройшли концерти ансамблю «Запорожці» в Кіровоградській, Луганській, Донецькій, Дніпропетровській областях та АР Крим.

У всі роки своєї творчої діяльності ансамбль «Запорожці» щорічно виступає з творчими звітами на сцені обласної філармонії, гастролює як у великих містах так і маленьких селах Запорізької області. В останні ж роки першого десятиліття XXI ст. концерти колективу в регіоні проходять з доволі високою інтенсивністю. Згідно з рішенням сесії обласної ради про «Програму розвитку культури Запорізької області на 2008–2012 рр.» та відповідного розпорядження голови обласної держадміністрації в регіоні проводяться концертні тури «Майстри мистецтв – трудівникам села», присвячені 70-тій річниці створення Запорізької області. Символічно, що в концертному турі щорічно бере участь колектив, який є візитною карткою краю – козацький ансамбль пісні і танцю «Запорожці». Наприклад, згідно з графіком, затвердженим обласним управлінням культури і туризму у 2008 р., лише за два тижні ан-

самбл «Запорожці» провів у області дев'ять концертів у селах Біленьке, Малокатеринівка, Тернувате, Новогупалівка та селищах міського типу Приазов'я, Михайлівка Мала Білозерка, Приморськ, Веселе.

Щодо виступів колективу на місцевому рівні, то найкращу характеристику їм дає аналіз публікацій у періодиці в різні роки: «можемо з упевненістю сказати, що «Запорожці» мають вигляд анітрохи не гірший від знаменитих «Кубанських козаків» [10], «Нині колектив має тисячі схвильованих шанувальників, й навіть фанатів» [5], «Велику програму "Запорожці" відкатали блискуче, іскрометне, на одному диханні» [5], «Запорожцям немає рівних» [6], «Боже, які голоси! Душа тріпотіла, а серце завмирало» [8], «...глядачі зустрічали кожен концертний номер не шкодуючи долонь» [4].

Пропаганда високого мистецтва піднімає рівень культури та національної самосвідомості населення Запорізького краю, а професійне виконання хором ансамблю, який «є основою та плоттю усіх програм "Запорожців"», скарбів народнописенної спадщини, сприяє розвитку хорового мистецтва в регіоні.

Сам факт створення та активної творчої діяльності цього колективу, підтримка державними структурами влади свідчать про те, що процес відродження нації, її культури, традицій хоч і повільно, але просувається. Відроджуються національна свідомість, любов та пошана до рідної культури, мови, люди відчувають спільність зі своїми предками-козаками, доказом чого є широка популярність колективу в регіоні. Вагомий внесок ансамблю пісні і танцю «Запорожці» у відродження та розвиток вітчизняної культури відзначено званням лауреата премії І. Паторжинського українського фонду культури.

Основа концертних програм «Запорожців» у всі роки його існування – це виступ хору, що доповнюється хореографічними номерами та сценами з побуту козаків. Тому високий рівень виконавської майстерності колективу багато в чому залежить від професійної праці хормейстера. Відтак багатьом творчим досягненням ансамбль «Запорожці» завдячує багаторічній праці талановитого хормейстера *Лілії Гринь*.

Л. Гринь – яскравий представник творчої еліти Запорізької області кінця ХХ – початку ХХІ ст. Своєю професійною працею на посаді головного хормейстера та художнього керівника ансамблю «Запорожці» Л. Гринь збагатила сучасну музичну культуру Запорізького краю, презентувала її на загальнонаціональному та міжнародному рівнях. Народилася Л. Гринь 5 січня 1970 р. у Донецьку. Становлення музичної особистості майбутнього хормейстера розпочинається ще в дитячі роки. Батько Лілії Олександрівни, освічений музикант, працював на посаді артиста хору у професійних колективах: заслуженому академічному шахтарському ансамблі пісні і танцю «Донбас», національній академічній хоровій капелі «Думка». Зважаючи на це, ще в дитинстві Лілія Олександрівна отримала гарне музичне виховання.

Формування музично-професійних поглядів Л. Гринь проходило в роки навчання на диригентсько-хоровому відділі Запорізького державного музичного училища ім. П. Майбороди (1985–1989 рр.) під керівництвом талановитих місцевих хормейстерів-педагогів Л. Третяк (клас диригування) та Г. Тодики (хоровий клас). Становленням професіоналізму та особистості хормейстера вважаємо роки навчання в Київській державній консерваторії ім. П. Чайковського (1989–1995 рр.) під керівництвом знаме-

нитих педагогів – народного артиста України, професора В. Петриченка (клас диригування) та народного артиста України, професора П. Муравського (хоровий клас). В роки навчання в консерваторії та деякий час по її закінченні (1993–1996 рр.) Л. Гринь працювала артисткою Національної академічної хорової капели «Думка», де мала змогу познайомитися з методами роботи провідного українського хормейстера, Народного артиста України, академіка, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка, професора Є. Савчука. Блискуча музична освіта Л. Гринь, творче спілкування з видатними диригентами та педагогами стали важливим чинником її професійної майстерності.

Творча співпраця Л. Гринь з ансамблем пісні і танцю «Запорожці» розпочалась у 1996 р., коли її було запрошено на посаду хормейстера. За рік вона призначена на посаду головного хормейстера, а з 2003 р. обіймає посаду художнього керівника колективу.

Хор ансамблю «Запорожці» під орудою Л. Гринь не тільки еталонно презентує широкий громадськості загальноновизнані шедеври українського фольклору, а й є першим виконавцем багатьох майже забутих козацьких пісень. Хоровий спів «Запорожців» сповнений щирого ліризму, чарівних тембральних барв, вражаючої досконалості хорового строю, гнучкістю та багатством динамічної палітри. У його творчому доробку біля 200 хорових обробок українських народних пісень.

Творча діяльність Л. Гринь на посаді художнього керівника ансамблю пісні і танцю «Запорожці» є надзвичайно плідною. Передусім відзначимо активізацію концертної діяльності колективу як в регіоні, так і за його межами. За безпосередньої участі Л. Гринь були створені майже усі концертні програми ансамблю: «Щоб гордилась Україна, нами, козаками», «Гей, шуми, Великий Луже», «Ой ви хлопці-запорожці», «Козацька вольниця – земля невмирущої слави», «Встань, козацька славо», «Чом, земле моя» та «Різдвяна Зірка». На основі однієї з них «Встань, козацька славо» у 2001 р. держтелерадіокомпанією «Запорожжя» створено відеофільм. Програма «Різдвяна зірка», в якій втілено традиції новорічних та різдвяних свят і обрядів українського народу, стала основою творчого проекту «Різдвяні зустрічі» за участю Народної артистки України, лауреата державної премії ім. Т. Шевченка Н. Матвієнко. 11 січня 2003 р. у переповненому залі запорізької обласної філармонії ім. М. Глинки Н. Матвієнко разом з хором ансамблю «Запорожці» виконала українські колядки, щедрівки та інші обробки українських народних пісень. Співпраця Л. Гринь та Н. Матвієнко увінчалася ще однією концертною програмою, виконаною народною артисткою України разом з ансамблем «Запорожці» на святковому концерті, присвяченому 15-річному ювілею колективу в 2009 р.

Особистий внесок художнього керівника ансамблю Л. Гринь в розвиток культури та мистецтва Запорізької області відзначений багатьма нагородами, найвищою серед яких стало почесне звання «Заслужений діяч мистецтв України», присвоєне Наказом Президента України від 25 червня 2009 р. Окрім наполегливої праці художнього керівника «Запорожців», творчому піднесенню ансамблю на початку ХХІ ст. сприяла співпраця молодих талановитих фахівців. Разом з Л. Гринь у 2003 р. колектив очолили: головний хормейстер Сергій Черногор (випускник та аспірант Харківського державного університету мистецтв ім. І. Котляревського), керівник оркестру Олег Кугаєвський (випускник Національної музичної академії ім. П. Чайковського), балетмейстер Олег Кравець (випускник Київсько-

го національного університету культури і мистецтв). Злагоджена співпраця митців-професіоналів сприяла підвищенню професійного рівня та виконавської майстерності ансамблю.

Наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. художня естетика та виконавські принципи ансамблю пісні і танцю «Запорожці» віддзеркалюють світогляд та культуру козацької доби. Хор ансамблю є носієм співочих традицій, що склались на теренах регіону майже 500 років тому. Творча діяльність колективу в Запорізькій області, традиційні гас-тролі колективу за межами регіону стали яскравим свідченням відродження духу та витоків національної культури, в основу яких закладені традиції та історія запорізького козацтва.

1. *Гринь Л.* Встань козацька славо! / Л. Гринь // Запоріжжя: Дніпропетровський металург, 2003. – 72 с. 2. «Запорізька правда». Козацький ансамбль при філармонії / № 77 (19249). – Запоріжжя, 24.04.1993. – С. 1. 3. *Зуев В.* Профессиональные казаки / В. Зуев // Миг (Запоріжжя). – 1999. – 22 апреля. 4. *Кравцова Д.* Юбилей ансамбля «Запорожці» / Д. Кравцова // Улица Заречная (Запоріжжя). – 2003. – 3 апреля. 5. *Кузьменко Н.* Мы вас любим / Н. Кузьменко // Индустриальное Запоріжжя – 1999. – 14 апреля. 6. *Куранда О.* «Запорожцам» равных нет / О. Куранда // Миг. – 1999. – 22 апреля. 7. *Мартинюк А. К.* Диригентсько-хорова освіта в музичній культурі України другої половини ХХ століття / А. К. Мартинюк // Автореф. дис. канд. мист-ва: 17.00.01 / Харківська державна академія культури. – Харків, 2001. – 15 с. 8. *Святовец Н.* За світ встали козаченьки / Святовец Н. // Наш город. – 1996. – 12 марта. 9. Создан казацкий ансамбль «Запорожці» // Индустриальное Запоріжжя. – 1992. – 24 июня. 10. *Фалько Я.* Наші козаки не гірші від кубанських / Я. Фалько // Робітнича газета – 1994. – 12 січня. 11. *Чабаненко М.* «Запорожці»: перші враження / М. Чабаненко // Запорізька правда. – 1993. – 28 грудня. 12. *Чуприна Г.* «Де ж ви, хлопці, «Запорожці»» / Г. Чуприна // Запорізька січ. – 1998. – 30 травня.

Олександр Безручко

Київський державний інститут кінематографії: забута сторінка вищої художньої кіноосвіти в Україні

Реконструюючи заборонені або забуті сторінки українського кіномистецтва, автор висвітлює історію художнього факультету Київського державного інституту кінематографії в 1930–1938 рр. і вводить в науковий обіг нові документи КДІКу. Автор доводить, що в середині тридцятих років Україна мала власну мистецьку кіношколу, діяльність якої було припинено.

By reconstructing the forbidden or forgotten pages of the Ukrainian cinematograph the author shows the history of the artistic faculty of the Kiev State institute of cinematography (KDIK) in the 1930–1938th and introduces into science new Documents about it. The author proves that Ukraine had its own cinematographic school, the activity of which was ceased.

В добу глобалізації важливою ланкою відродження української державності стає збереження нашої пам'яті, відновлення справжньої, а не відредагованої історії народу. Саме тому реконструкція заборонених або забутих сторінок українського кіномистецтва, кіноосвіти зокрема, стає надзвичайно актуальним завданням для кінознавців. Однією із таких сторінок стає історія художнього факультету Київського державного інституту кінематографії (КДІК) (1930–1938).

Певна річ, в рамках однієї статті неможливо розповісти про складну, надзвичайно драматичну, в деяких фрагментах трагічну, але, тим не менш, надзвичайно цікаву історію цього мистецького навчального закладу. Тому завданням дослідження є аналіз, науковий коментар знайдених архівних документів, які допомагають краще зрозуміти становлення вищої мистецької кіноосвіти в Україні. Врешті-решт, зрозуміти, що в нас вона була, а не замовчувати її існування, як це відбувалося за радянської доби.

Під час роботи над українсько-російським проектом виникло здивування, що про КДІК ніхто із провідних і шанованих московських колег не знає, як і про те, що частина відомих радянських кіномитців розпочинали свою педагогічну роботу саме в Києві, а не в Москві. Випускник Одеського державного технікуму кінематографії (ОДТК) Георгій Авенаріус працював у КДІКу, разом із В. Юнаківським очолював акторську школу на Київській кінофабриці, приймав вступні іспити до Режисерської лабораторії О. Довженка. Всього цього ніби й не існувало – його педагогічна діяльність, за офіційною версією, розпочалася у ВДІКу. Хоча автором цієї статті було віднайдене у московському архіві збірник лекцій Г. Авенаріуса із позначенням «Київський інститут кінематографії, 1935 рік». В Україні більшість документів стосовно цього інституту та людей, які викладали і навчалися у ньому, було знищено або передано до Москви. Принаймні саме робота в російських архівах дозволяє нам відкривати нашу історію.

Повний комплект оригіналів документів від часу заснування КДІКу в 1930 р. і до весняної сесії 1932 р. зберігається у фонді № 1238 («Державний український трест кінопромисловості «Українфільм» Державного всесоюзного кінофотооб'єднання «Союзкіно») Центрального державного архіву вищих органів влади та управління (ЦДАВО) України.

Із початку навчального року 1932–1933 і до закриття, під маркою реорганізації, художнього факультету КДІКу в 1938 р. жодного документа в українських архівах немає. Або ж, що менш ймовірно, вони із незрозумілих причин зберігаються в закритих спецхранах. У той час в Україні був Голодомор та масові репресії. Можливо ці фактори вплинули на зникнення документів.

Вже після закінчення 1933–1934 навчального року, коли студенти творчих спеціальностей (режисери, актори, сценаристи тощо) Московського і Київського державних інститутів кінематографії склали екзаменаційно-залікову сесію і були переведені на наступний курс, керівник Головного Управління кінофотопромисловості (ГУКФ) СРСР Б. З. Щумяцький 31 липня 1934 р. підписав наказ № 207/072 «Про реорганізацію ДІКу», яким започаткував чергову реформу національної кіноосвіти. Директор Московського державного інституту кінематографії (МДІК) Полярков 11 серпня 1934 р. видав наказ по інституту № 167 «Про Державний інститут кінематографії», одним із пунктів якого було реорганізація режисерського факультету: «По режисерському факультету другий курс з 1 вересня розпустити; третій курс після ретельного відбору за творчими показниками навчання надати можливість закінчити освіту в Інституті за існуючою програмою» [1].

Перспективні студенти других курсів після здачі відповідних іспитів переводилися відразу на четвертий курс, а ті другокурсники, які після весняної сесії 1934 р. формально стали третьокурсниками, проте, на думку викладачів, були не перспективні, відраховувалися з кіноінституту із